

TÁJÉKOZTATÓ a bírósági ülnökök 2023. évi választásáról

A legutóbbi ülnökválasztás 2019. március 7. napja és április 30. napja között volt.

A bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (a továbbiakban: Bjt.) 216. § (1) bekezdése szerint az ülnökök megbízatása 4 évre szól azzal, hogy a korábban megválasztott ülnökök megbízatása az új ülnökválasztástól számított 30 nap elteltével jár le.

Ennek megfelelően idén **általános** ülnökválasztásra kerül sor, melynek időpontját a köztársasági elnök tűzi ki.

Az Országos Bírósági Hivatal (a továbbiakban: OBH) az ülnöki megbízatás lejártára figyelemmel felmérte a bírósági eljárások zavartalan működéséhez szükséges ülnöki létszámot és a megválasztandó ülnökök számának megállapításáról szóló 24.SZ/2023. (II. 15.) OBHE határozat **(2. sz. melléklet)** a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) 76. § (5) bekezdés o) pontja, valamint a Bjt. 216.§ (3) bekezdése alapján megállapította, hogy **a 2023. évi ülnökválasztás keretében** – a határozat mellékletében feltüntetett bíróságokhoz a választásra jogosult képviselő-testületek – **összesen 1464 ülnököt válasszanak meg.**

A korábbi évek gyakorlatának megfelelően idén is szeretnénk az önkormányzatok munkáját segíteni a jelölési és választási eljárások lefolytatáshoz. Erre figyelemmel készítettük el a Tájékoztatót.

A választások előkészítéséhez és lebonyolításához az érintett önkormányzati szervezeteknek sok sikert kívánunk.

I. Az ülnökök

Az Alaptörvény 27. cikkének (2) bekezdése szerint törvény által meghatározott ügyekben és módon nem hivatásos bírák is részt vesznek az ítékezésben.

A Bjt. rendelkezik az ülnökjelölés és választás szabályairól.

A Bjt. 212. § (1) bekezdésében rögzített **általános feltétel** szerint ülnöknek az a 30. évét betöltött magyar állampolgár választható meg, aki nem áll a cselekvőképességet érintő gondnokság, vagy támogatott döntéshozatal hatálya alatt, továbbá büntetlen előéletű és nem áll közügyektől eltiltás hatálya alatt sem.

A Bjt. 212. § (2) bekezdése a **katonai büntetőeljárásban** eljáró katonai tanácsok ülnökeinek (a továbbiakban: katonai ülnök) megválasztásához további feltételként

határozza meg, hogy a jelölt a Magyar Honvédségnél, illetve rendvédelmi szervnél hivatásos szolgálati viszonyban álljon.

A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 680. § (5) bekezdésében rögzített **különös feltétel** szerint a fiatalkorú elleni büntetőeljárásban ülnökként kizárólag

a) pedagógus,

b) pszichológus, vagy

c) a család-, gyermek- és ifjúságvédelmi szolgáltatás, gyámügyi igazgatás keretében az ellátottak gyógyítását, ápolását, foglalkoztatását, fejlesztését, ellátását, nevelését, gondozását vagy szociális segítségét, a gyermek sorsának rendezését közvetlenül szolgáló, egyetemi vagy főiskolai végzettséghez kötött munkakörben dolgozó vagy korábban dolgozó személy vehet részt.

II.

Az ülnökök jelölése

1.

A Bjt. 213. § (1) bekezdés értelmében **az ülnököket** a bíróság illetékességi területén lakóhellyel rendelkező nagykorú magyar állampolgárok, a bíróság illetékességi területén működő helyi önkormányzatok és az egyesületek - kivéve a pártokat - jelölik.

A Bjt. 213. § (2) bekezdés a) pontja értelmében **a fiatalkorúak büntető ügyében eljáró bíróság pedagógus ülnökeit** a bíróság illetékességi területén működő alapfokú és középfokú nevelési-oktatási intézmények tantestületei jelölik.

A tantestületek nyugdíjas, állományukba már nem tartozó pedagógust is jelölhetnek.

A Bjt. 213. § (2) bekezdés b) pontja értelmében **a fiatalkorúak büntető ügyében eljáró bíróság nem pedagógus ülnökeit** az egyesületek, kivéve a pártokat, a foglalkozásuk szerinti érdek-képviselői szervek, valamint őket a Be. 680.§ (5) bekezdés c) pontja szerinti munkakörben foglalkoztató, vagy korábban foglalkoztató szervezetek jelölik.

A Bjt. 213. § (3) bekezdés értelmében a **katonai ülnököket** - ideértve a Be. 698. § (4) bekezdésére tekintettel a Be. 680. § (5) bekezdésében meghatározott feltételeknek megfelelő katonai ülnököket is - a Magyar Honvédség és a rendvédelmi szervek illetékes parancsnokai - az ott működő érdek-képviselői szervek javaslataira is figyelemmel - jelölik.

A Bjt. 213. § (4) bekezdés értelmében a **munkaügyi bíróságként eljáró bíróság ülnökeit** elsősorban a munkavállalók és munkaadók érdek-képviselői szervei jelölik.

2.

Annak érdekében, hogy a jelölés lehetőségeiről az érdekeltek tudomást szerezzenek, **javasoljuk**, hogy az érintett települési önkormányzat polgármestere a jelölésre

jogosult szervezeteket a helyben szokásos módon (hirdetmény, helyi fórumok, stb. útján) tájékoztassa a jelölés lehetőségéről, és lehetőleg írásban hívja fel a jelölésre.

3.

A jelölésről szóló **hirdetmény**, értesítés tartalmazza, hogy

- a) melyik bíróságra (járásbíróság, munkaügyi bíróságként eljáró bíróság, törvényszék) lehet jelölni;
- b) ki állíthat jelöltet, és kit lehet jelöltnek állítani;
- c) a polgármesteri hivatalban, illetve az önkormányzat honlapján az ülnök jogaira és kötelezettségeire vonatkozó tájékoztató megismerhető;
- d) **a jelöléshez csatolni kell** az azt elfogadó nyilatkozatot, amelynek tartalmaznia kell a Bjt. 214. § (1) bekezdésében felsorolt adatokat.

A jelölt a jelölés elfogadását követően haladéktalanul, az ülnökké történő megválasztására jogosult képviselő-testület részére **a bírósági ülnökök részére kiállított hatósági erkölcsi bizonyítvánnyal** igazolja azt, hogy

- büntetlen előéletű
- nem áll közügyektől eltiltás hatálya alatt. (A jelöléshez ezen speciális feltételt is igazoló erkölcsi bizonyítványt kell igényelni.)

A fiatakorúak büntetőügyeiben eljáró bíróság nem pedagógus ülnökjelöltjének az ülnökké történő megválasztására jogosult képviselő-testület részére igazolnia kell a megválasztásához szükséges adatokat és tényeket.

Amennyiben a jelölt ezen igazolási kötelezettség valamelyikét elmulasztja, ülnökké megválasztani nem lehet.

- e) a jelölést meddig és hova lehet bejelenteni.

4.

A **c) pontban** említett, az ülnök jogaira és kötelezettségeire vonatkozó tájékoztatót az **3. számú melléklet** tartalmazza.

A **d) ponthoz**: a bírósági ülnökké jelölés mintáját a **4/a. – 4/c. számú melléklet**, a jelölést elfogadó nyilatkozat mintáját az **5. számú melléklet** tartalmazza.

Az **e) ponthoz**: a jelölés bejelentése tartalmazza a jelölőre vonatkozó adatokat (jelölő szervezet neve, címe, képviselő neve), valamint a jelölő szervezet képviselőjének aláírását.

A jelöléseket, az elfogadó nyilatkozatokat a Bjt. 215. § (1) bekezdése alapján a bíróság székhelye szerinti települési (községi, városi, járásszékhely városi, megyei jogú városi, kerületi) önkormányzat, illetve a vármegyei, fővárosi önkormányzat, valamint a települési és a területi nemzetiségi önkormányzat képviselő-testületéhez (a továbbiakban együtt: képviselő-testület) kell eljuttatni.

5.

A Bjt. 214. § (5) bekezdése **értelmében egy jelölt kizárólag egy bírósághoz választható meg ülnökké.**

A megyei jogú város polgármesterének a város területéről kapott (akár a városi közgyűlés által tett) törvényszéki ülnöki jelölést nem szükséges továbbítania a vármegyei közgyűlés elnökéhez, mert a megyei jogú város közgyűlése is választ a törvényszékre ülnököt. Tekintettel azonban arra, hogy a Bjt. 215. § (1) bekezdése a jelölésre egységesen ad lehetőséget a törvényszékhez történő választásra, nincs akadálya annak, hogy a vármegyei közgyűlés elnöke és a megyei jogú város polgármestere a jelölések előterjesztéséről megállapodjon (ha valamelyik testületnek a megválaszthatónál több, a másiknál pedig kevesebb jelöltet lehetne javasolni).

A vármegyei önkormányzat, illetve a megyei jogú városok önkormányzatai, valamint a fővárosi kerületi önkormányzatok között a megválasztható ülnökök számának felosztása a **6. számú melléklet** szerint történik.

Ha a megválasztandó ülnökök számánál kevesebb jelölt van, a választásra kitűzött időtartamon belül újabb jelölésre és választásra van szükség.

III.

Az ülnökök választása

1. A Bjt. 215. § (1) bekezdése szerint:

- a **járásbíróság ülnökeit** a bíróság székhelye szerint illetékes helyi önkormányzat, illetve települési nemzetiségi önkormányzat képviselő-testülete,
- a **törvényszék, valamint a munkaügyi bíróságként eljáró bíróság ülnökeit** a vármegyei (fővárosi) illetve megyei jogú városi képviselő-testület és a területi nemzetiségi önkormányzatok képviselő-testületei,
- a **Budapest területén működő kerületi bíróságok** ülnökeit a bíróság illetékességi területe szerinti helyi önkormányzatok és települési nemzetiségi önkormányzatok képviselő-testületei választják meg,
- **olyan járásbíróság esetén, amelynek székhelye nem az illetékességi területén helyezkedik el, az ülnököket** az illetékességi terület szerinti vármegyei képviselő-testület és a területi nemzetiségi önkormányzatok képviselő-testületei

választják meg.

A választások során biztosítani kell, hogy legalább egy ülnököt minden nemzetiségi önkormányzat választhasson, ezért a **nemzetiségi önkormányzatok egy-egy ülnök megválasztására jogosultak.**

A Bjt. 215. § (2) bekezdése szerint a **katonai ülnököket** a rendfokozatuknak megfelelő állománygyűlésen választják meg. A katonai ülnökök megválasztásakor, a Be. 10. § 14. pontjára is figyelemmel, a jelölt tényleges beosztásához tartozó rendfokozat vehető figyelembe, a címzetes rendfokozat nem. A tábornoki rendfokozatú katonai ülnökjelölt, függetlenül attól, hogy hol van a szolgálati helye, több bírósághoz is megválasztható katonai ülnökké (Bjt. 214. § (6) bekezdés).

2. A választó testületi üléseket a köztársasági elnök döntésére figyelemmel **2023. március 7. és április 30. napja közé eső időtartamban** kell megtartani.

3. A megválasztott ülnökök **névjegyzékét** és a jelöltek **elfogadó nyilatkozatait** a polgármester, a főpolgármester, a közgyűlés elnöke, az állományilletékes parancsnok haladéktalanul átadja a bíróság elnökének.

4. Az ülnökök **megbízólevelét** az ülnököt megválasztó önkormányzat polgármestere, a főpolgármester, a közgyűlés elnöke, a nemzetiségi önkormányzat elnöke, illetve az állományilletékes parancsnok állítja ki.

A megbízólevél nyomtatványról az Országos Bírósági Hivatal gondoskodik, és azokat a törvényszékekhez juttatja el.

5. Az ülnökök **eskütételének** megszervezéséről az illetékes bíróság elnöke gondoskodik.

(Erre - a polgármesterrel, főpolgármesterrel, a közgyűlés elnökével, illetve az állományilletékes parancsnokkal való megállapodás alapján - sor kerülhet a megbízólevél átadásával egyidejűleg is.)

A bírósági ülnökök megválasztása érdekében a területileg illetékes bíróságok elnökei és a választó képviselő-testületek polgármesterei, a közgyűlések elnökei, illetve az állományilletékes parancsnok **egymással együttműködve járjanak el** az egyes feladatok megoldása során. Ugyancsak szoros együttműködésre van szükség a bírósági székhelyek települési önkormányzatának a polgármesterei és a bíróság illetékességi területéhez tartozó többi település polgármesterei között, illetőleg a közgyűlés elnöke és a települési önkormányzatok polgármesterei és a települési nemzetiségi önkormányzatok elnökei között. Célszerű, ha a közös teendőkről, tudnivalókról egy-egy körzetben közös megbeszélést tartanak, amire a helyi bíróság elnökét is meghívhatják.

Az ülnökválasztással kapcsolatban a következő telefonszámon és elektronikus levelezési címen lehet érdeklődni: Országos Bírósági Hivatal Igazgatásszervezési Főosztály, 06-1-354-4104, OBH.ulnokvalasztas@birosag.hu.

Budapest, 2023. március

Dr. Senyei György s.k.
az Országos Bírósági Hivatal elnöke